Rok IV — Nr 48 (129) Bydgoszcz, Olsztyn, dnia 28 listopada 1948 r. Cena zł 15

RZEMIEŚLNIK POMORSKI

TYGODNIK GOSPODARCZY

Szczutowski Edmund

Teoria przy egzaminie czeladniczym

Zgodnie z art. 154 prawa przemysłowego, celem egzaminu czeladniczego jest stwierdzenie, czy kandydat zgłaszający się do egzaminu nabył biegłości i wprawy w zwykłej pracy wyuczonego rzemiosła oraz potrzebnych wiadomości co do wartości, nabywania, przechowywania i stosowania materiałów przerabianych w rzemiośle, oraz sposobów w poznawaniu ich jakości.

Podstawą dopuszczenia do egzaminu czeladniczego jest poza świadectwem odbycia nauki, świadectwo szkolne, z ukończenia nauki w Publicznej Średniej Szkole Zawodowej lub świadectwo zastępcze.

Wynika za tym, że chcąc złożyć egzamin czeladniczy nie wystarczy posiadac wiadomości praktycznych nabytych w warsztacie, ale ponadto kandydat musi wykazać równie dobrze wiadomości teoretyczne, które nabywa w szkole.

Komentarz do art. 155 prawa przemysłowego dobitnie wyjaśnia, że niedostateczna ocena przy egzaminie czeladniczym z zakresu elementarnych wiadomości czytania, pisania, rachowania ewent. rysowania w granicach potrzeb danego zawodu pociąga konieczność powtórzenia egzaminu i to nie wcześniej jak za 6 miesięcy.

Regulamin dla komisji egzaminacyjnych czeladniczych określa, że egzamin teoretyczny ma na celu stwierdzenie, czy egzaminowany posiada nietylko dostateczne wiadomości teoretyczne zawodowe, ale i ogólne w zakresie koniecznym do prac danego rzemiosła.

Wyżej przytoczone przepisy wyczerpują w zupełności zakres działania komisji podczas egzaminu.

Stąd wniosek, że poza częścią praktyczną kandydat winien wykazać, że opanował materiałoznawstwo i technikę w swoim zawodzie.

Egzamin praktyczny kandydaci z reguły składają z wynikiem pomyślnym. Ta część egzaminu rzadko kiedy nasuwa zastrzeżenia, gdyż kandydat ma tylko udowodnić zamiłowanie do zawodu, że wniknął w to, co należy do praktycznego jego wykonywania. Bardzo nieliczne są wypadki, że uczeń nie zostaje dopuszczony do egzaminu teoretycznego, z uwagi na niedostateczną ocenę wykonanej sztuki czeladniczej.

Objaw ten ma swoje uzasadnienie w psychologicznym nastawieniu tak mistrza jak i ucznia, którzy za punkt wyjściowy nauki uważają prace w warsztacie. Wydaje się, że na tym odcinku ogół rzemiosła za silnie opiera się o tradycje. Nierzadko słyszy się uwagi, że dawniejsi mistrzowie tyle do szkół nie uczęszczali, a mimo to wykonali dzieła sztuki, które jeszcze do dzisiaj podziwiać można w muzeach, starych budowlach itp. Zapominają oni wszakże, że wówczas nie było szkół w dostatecznej ilości, a i te nie były dla rzemieślnika dostępne. Zdobycze techniki nie stawiały wówczas przed rzemieślnikiem zadań jakie dziś życie wymaga. Rzemieślnik wówczas wykonywał czynności nieomal że bez większej znajomości z dziedziny matematyki, czy też fizyki — praca raczej była wynikiem doświadczenia zawodowego i życiowego.

Dzisiaj mamy wręcz odwrotne warunki. Szkół mamy wystarczająco, tylko że młodzież rzemieślnicza nie zawsze z nich chętnie korzysta. Uczniowie nie rozumieją właściwej wartości ukończenia średniej szkoły zawodowej, która nietylko daje im wykształcenie średnie ogólne, ale ponadto daje zapewnienie możliwości uzyskania zadowolenia w życiu zawodowym. Uświadomienie wartości szkół zawodowych i ich korzyści nie dość powszechnie wniknęło w młodzież naszą.

O następstwach istniejących na tym odcinku niedociągnięć mogą dużo opowiedzieć członkowie komisyj egzaminacyjnych. Nie wystarczy bowiem opanować tabliczkę mnożenia, dodawanie i odejmowanie o ile wiadomości te nie mają zastosowania praktycznego. Toteż częste są wypadki, że kandydat, który w świadectwie ukończenia średniej szkoły zawodowej z rachunków i kalkulacji ma ocenę dobrą, zwyczajne zadania praktyczne rozwiązuje bądź z wielką trudnością, wzgl. niewłaściwie. Dobrze by było, gdyby opracowano zbiór przykładów zadań praktycznych, które nietylko ułatwią przeprowadzenie lekcji, ale dostarczą wiadomości przystosowanych bardziej do życia. Rola, jaką przy egzaminach odgrywają delegaci Kuratorium wydaje się jest niezupełnie wykorzystana. Ich obserwacje winne bardziej przyczynić się do ożywienia współpracy między warsztatem a szkołą.

Zatem współpraca warsztatu ze szkołą jest nieodzownym warunkiem postawienia poziomu naszego narybku na odpowiednią wyżynę. Komisje egzaminacyjne natomiast muszą traktować przedmioty teoretyczne egzaminu jako równowartościowe z egzaminem praktycznym.

Tylko w tym wypadku czeladnik będzie pod każdym względem takim rzemieślnikiem, który obeznany z dziedzinami swojego wybranego zawodu będzie podporą Polski Ludowej, świadomy swych obowiązków.

Jednolite opłaty za karty rejestracyjne

Zgodnie z uchwalonym przez Radę Ministrów w dniu 25 października 1948 r. dekretem o podatku obrotowym (Dz. U. R. P. Nr 52, poz. 413), z początkiem roku podatkowego 1949 obowiązywać będą na terenie całego Państwa jednolite opłaty za karty rejestracyjne. Opłaty te dla zakładów handlowych i usługowych, obowiązanych do prowadzenia ksiąg handlowych wynosić będą 7500 dla zakładów obowiązanych do prowadzenia ksiąg uproszczonych — 5 tys., dla pozostałych zaś 3 tys.

Przedsiębiorstwa handlu: rozwoźnego i jarmarcznego zapłacą — 1.500 zł a obnośnego — 500. Dla zakładów przemysłowych rzemieślniczych oraz przedsiębiorstw wyrębu lasu; obowiązanych do prowadzenia ksiąg handlowych opłaty wyniosą 7.500, dla przedsiębiorstw obowiązanych do prowadzenia ksiąg uproszczonych — 5 tys. oraz 1.500 zł dla pozostałych. Składy uiszczać będą opłaty w wysokości 500 zł. Jeśli chodzi o poszczególne grupy zawodowe to opłaty ustalono następująco: pośrednicy handlowi, ekspedytorzy międzymiastowi (nie posiadający taboru) i agenci celni płacić będą 5 tys., pomocnicy podróżujący, agenci, i maklerzy ubezpieczeniowi, agenci przedsiębiorstw przewozowych i komunikacyjnych — 1 tys., adwokaci i obrońcy sadowi — 2.500, notariusze, inżynierowie, architekci i technicy — 2 tys., lekarze, lekarze weterynarii, lekarze dentyści, uprawnieni technicy dentystyczni, technicy dentystyczni, felczerzy, położne i pielęgniarki — 1.500.

Wszelkie inne przedsiębiorstwa, zakłady oraz grupy zawodowe i zakłady o charakterze zarobkowym obowiązane do prowadzenia ksiąg handlowych płacić będą 7.500 zł, obowiązane do prowadzenia ksiąg uproszczonych — 5 tys., pozostałe — 1.500.

Opłaty za karty rejestracyjne uiszcza się na każdy rok podatkowy w miesiącu grudniu roku poprzedniego, a więc opłaty za kartę na rok 1949 **należy uiścić już w grudniu 1948 r.** we właściwym urzędzie skarbowym (rewizyjnym).

Jeżeli prowadzone przedsiębiorstwa, lub zajęcia rozpoczęto w ciągu roku podatkowego, opłatę za kartę rejestracyjną należy uiścić przed przystąpieniem do działalności. Opłata za kartę rejestracyjną wynosi w tym przypadku pełną kwotę należności, jeżeli działalności rozpoczęto przed dniem 1 lipca, a połowę tej kwoty, jeżeli działalność rozpoczęto w dniu 1 lipca lub później.

Uwaga rzeźnicy — wędliniarze!

Umorzenie jednorazowej wpłaty na Społeczny Fundusz Oszczędn. (S. F. O.) od przedsiębiorstw branży mięsnej

Ministerstwo Skarbu ustosunkowało się przychylnie do motywów zawartych w memoriałach: Związku Izb Rzemieślniczych R. P. oraz Związku Zrzeszeń Kupców handlujących trzodą, bydłem i końmi — i w zarządzeniu z dnia 19. 11. 1948 r. nr D. V. 19901/2/48, uzupełniając swoje zarządzenie z dnia 26. 10. 1948 r., nr D. II. 15370/9/48, na podstawie art. 35 dekretu z dnia 16 maja 1946 r. o zobowiązaniach podatkowych (Dz. P. R. P. nr 27, poz. 173) **umorzyło należność z tytułu jednorazowej wpłaty na rzecz funduszu A Społecznego Funduszu Oszczędnościowego,** określoną w dekrecie z dnia 29 września 1948 r. (Dz. U. R. P. nr 48, poz. 358), **od uczestników tego funduszu, prowadzących zakłady przetwórstwa mięsnego zarówno rzemieślniczego jak i przemysłowego.**

Odpisania umorzonej należności z tego tytułu dokonają urzędy skarbowe po prawomocnym ustaleniu rocznego wkładu oszczędnościowego za rok kalendarzowy 1948.

W stosunku do wymienionych wyżej uczestników funduszu A, którzy dokonali już częściowo lub całkowicie jednorazowej wpłaty na S. F. O. — **urzędy skarbowe wstrzymają w granicach dokonanej wpłaty pobór należnych składek miesięcznych na S. F. O. lub zobowiązań podatkowych** do czasu ustalenia rocznego wkładu oszczędnościowego za rok kalendarzowy 1948.

Nadpłaty, powstałe wskutek odpisania umorzonej jednorazowej wpłaty od rocznego wkładu oszczędnościowego na S. F. O., **zostaną zarachowane na końcu br. na pokrycie zobowiązań podatkowych,** których pobór został wstrzymany.

Wskazówki dla rzemieślników w sprawie rejestracji warsztatów

Celem uniknięcia nieporozumień i niepotrzebnych kosztów przy tegorocznej rejestracji do Izby Rzemieślniczej, podajemy poniżej zestawienie danych, w które należy się zaopatrzyć przy rejestracji:

1. **Dokładny adres firmy.**
2. **Właściciel, współwłaściciele lub dzierżawcy** (nazwisko, imię, adres, data i miejsce urodzenia, narodowość).
3. **Kierownika zakładu, o ile zakład jest prowadzony przez osobę prawną lub wdowę** (nazwisko, imię, adres, data i miejsce urodzenia i narodowość).
4. **Data założenia i siedziba firmy,** a) w okresie przedwojennym i b) w okresie powojennym.
5. **O ile firma jest zarejestrowana w Sądzie Okręgowym,** to w jakim i pod jaką pozycją rejestru handlowego.
6. **Karta rejestracyjno-podatkowa Urzędu Skarbowego na 1948 r.,** nr karty i na jaką sumę.
7. **O ile zakład prowadzi filię** (oddziały), należy podać: nazwę filii, adres, nr karty rejestracyjno-podatkowej i na jaką sumę).
8. **O ile firma posiada sklepy, należy podać:** adres, nr karty rejestracyjno-podatkowej i na jaką sumę.
9. **Kwalifikacje zawodowe właściciela, współwłaściciela lub kierownika zakładu:**
   a) **świadectwo czeladnicze** (przez kogo wydane, data wystawienia i nr świadectwa,
   b) **dyplom mistrzowski** przez kogo wydany, data wystawienia i nr dyplomu,
   c) **dowód ukończenia jednej ze szkół wyższych lub technicznych,** nr dyplomu, data wystawienia, przez kogo wystawiony.
10. **Uprawnienia** (należy przynieść kartę rzemieślniczą wzgl. koncesję).
11. **Warsztat pracy** (czy mieści się w osobnym lokalu, czy w mieszkaniu właściciela, z ilu izb składa się warsztat, ogólna powierzchnia warsztatu w m².
12. **Maszyny i urządzenia warsztatowe:**
    a) maszyny o napędzie mechanicznym (ilość i rodzaj),
    b) maszyny o napędzie niemechanicznym (ilość i rodzaj).
13. **Główne artykuły wytwórcze.**
14. **Możliwości produkcji miesięcznej przy pełnym uruchomieniu** (ilość).
15. **Miesięczne zapotrzebowanie surowców** (nazwa i ilość surowca) licząc 25 dni roboczych w miesiącu (200 godzin pracy).
16. **Średnia wartość miesięcznej produkcji wg cen sprzedaży** (obrót).
17. **Czy firma może wykonać większe zamówienia** (jakie i ile kwartalnie).
18. **Jakie artykuły mogłyby być eksportowane przez zakład za granicę.**
19. **Ilu pracowników firma może maksymalnie zatrudnić.**
20. **Liczba zatrudnionych na ostatni dzień roboczy roku sprawozdawczego** (rzemiosła budowlanego podają również stan zatrudnienia na dzień 30. 6. roku sprawozdawczego).
21. **Liczba zatrudnionych na ostatni dzień roboczy roku sprawozdawczego wg wieku** (młodociani do lat 18, dorośli ponad lat 18).
22. **Sprawy podatkowe:**
    a) obrót roczny, ustalony przez Urząd Skarbowy za rok 1947,
    b) suma wpłaconych zaliczek na podatek obrotowy za rok 1948,
    c) suma wpłaconych zaliczek na podatek dochodowy za rok 1948,
    d) suma innych podatków, wpłaconych na rok 1947 (pod. od lokali, od szyldów, dod. pracow. do pod. od uposażeń).
23. **Suma świadczeń socjalnych, wpłaconych za rok 1947.**
24. **Suma świadczeń na cele społeczne za rok 1947** (odbudowa Warszawy itd.).
25. **W jakiej wysokości potrzebny jest kredyt obrotowy** (w obecnym stanie przedsiębiorstwa).
26. **W jakiej wysokości potrzebny jest kredyt na zakup maszyn i inwestycje.**
27. **Kredyty zaciągnięte przez firmę w roku sprawozdawczym** (w jakiej instytucji i na jaką kwotę).

Konferencja dla Członków Komisji Egzaminacyjnych przy Okręg. Zw. Cechów

W konferencji dla Członków Komisji Egzaminacyjnych, która odbyła się w Ciechocinku w czasie od 9 do 28 sierpnia 1948 r. brało udział 168 egzaminatorów z terenu całego Pomorza. Konferencja przyniosła pozytywne wyniki. Na podstawie wniosków i na życzenie Izby Rzemieślniczej Zakład Doskonalenia Rzemiosła w Toruniu przystępuje do organizacji szeregu konferencji 2-dniowych w siedzibach wszystkich Okręgowych Związków Cechów z programem takim, jaki był realizowany na konferencji w Ciechocinku.

Wobec znacznych kosztów, które wynikają z organizacji konferencji, każdy z uczestników konferencji wpłaci zł 200 na pokrycie kosztów materiałów piśmiennych, skryptów, zaświadczeń itp. Koszty związane z podróżą prelegentów, opracowaniem materiałów, wynagrodzeniem prelegentów i ich wyżywieniem pokrywa Zakład Doskonalenia Rzemiosła i Izba Rzemieślnicza.

Konferencje dla Członków Komisji Egzaminacyjnych są przewidziane w miesiącach grudniu br. i styczniu 1949 r. Zgłoszenia należy kierować w najbliższym czasie do Okręgowych Związków Cechów w Bydgoszczy, Toruniu, Chojnicach, Grudziądzu i Włocławku.

M. St.

Zwolnienie od prowadzenia kontroli ilościowej

Przypomina się zainteresowanym rzemieślnikom prowadzącym księgi handlowe, że mogą ubiegać się o uzyskanie zwolnienia od obowiązku prowadzenia kontroli ilościowej, jeżeli prowadzenie tej kontroli napotyka na istotne trudności. Udzielenie zwolnień należy do kompetencji dyrektora Izby Skarbowej, przy czym prośby o zwolnienie w 1949 r. od tej kontroli winny być złożone w nieprzekraczalnym terminie do dnia 30 listopada br.

Wiadomości Izby Rzemieślniczej w Olsztynie

I. Rzemieślnicy mogą zawierać umowy ubezpieczeń na życie w ramach funduszu SFO.

Rzemieślnik pragnący dokonać ubezpieczenia życiowego może po zawarciu umowy z Powszechnym Zakładem Ubezpieczeń Wzajemnych za pośrednictwem Pocztowej Kasy Oszczędności, Urzędu Skarbowego lub Zarządu Gminnego dokonywać wpłat na ubezpieczenie bezpośrednio w zbiornicach SFO. Powyższe wpłaty będą przekazywane przez zbiornice PZU i odliczane w części lub całości ze składek oszczędnościowych

II. Transakcje wiązane.

W planie Rzemieślniczej Centrali Zaopatrzenia i Zbytu — Centrali Spółdzielni Cechowych na rok 1949 przewidziano na akcje wiązaną zł 55 mil.

Akcja transakcji wiązanych rozwija się pomyślnie. Obecnie rzemiosło wykonuje 5.000 toreb konduktorskich na potrzeby Gdańskiej Dyrekcji PKP oraz partię butów długich dla wsi dla Związku Samopomocy Chłopskiej. Ponadto na podstawie umów wiązanych rzemiosło wykonuje dla PDT galanterię skórzaną, buty szkolne, bieliznę pościelowa i konfekcję.

III. Spółdzielnie Cechowe.

Obecnie istnieje w Polsce 228 spółdzielni cechowych. W roku 1949 planuje się powołanie do życia nowych 272 spółdzielni cechowych.

IV. Tektura dla celów przemysłowych.

W listopadzie rb. uruchomiono w Jarnówce fabrykę tektury brązowej, przeznaczonej na cele przemysłowe. Ponadto fabryka będzie produkować tekturę dla rzemiosła szewskiego.

V. Sądy cechowe.

W najbliższym czasie organizacje rzemieślnicze otrzymają regulaminy sądów cechowych oraz odwoławczych sądów cechowych przy Okręgowych Związkach Cechów.

Stosownie do § 43 statutu cechu sąd cechowy składa się z przewodniczącego i jego zastępcy oraz 4 członków, wybranych na okres 2 lat przez Walne Zgromadzenie zwyczajną większością głosów. Komplet sądzący składa się z przewodniczącego lub jego zastępcy oraz 2 członków. Sąd cechowy, rozpatruje sprawy o nieprzestrzeganiu przez członków cechu postanowień statutu, uchwał lub zarządzeń władz cechowych, wydanych w ramach ich statutowej działalności oraz naruszenia zasad etyki rzemieślniczej.

Z wnioskiem o wszczęcie postępowania przed sądem cechowym występuje z urzędu Zarząd Cechu, lub też osoba zainteresowana.

Stosownie do § 25 statutu Okręgowego Związku Cechów, odwoławczy sąd cechowy składa się z przewodniczącego i jego zastępcy oraz 4 członków i 2 zastępców, wybranych przez Zjazd delegatów zwykłą większością głosów w głosowaniu tajnym na przeciąg 2 lat. Komplet sądzący składa się z przewodniczącego sądu lub jego zastępcy oraz z członków.

Odwoławczy sąd cechowy rozpoznaje odwołanie od orzeczeń sądów cechowych.

Akt oskarżenia można popierać osobiście lub przez pełnomocnika, którym może być tylko członek cechu.

Zarząd cechu, wnosząc sprawę do sądu wyznacza spośród członków zarządu osobę upoważnioną do popierania aktu oskarżenia.

Obrońca oskarżonego może być wyłącznie członek cechu.

Do sądu odwoławczego może być wybrana osoba z wyższym wykształceniem prawniczym, wskazana przez Izbę Rzemieślniczą. Sąd odwoławczy ma prawo zarządzić nowe przesłuchanie świadków, jednakże nie może on podwyższyć kary oskarżonemu na skutek złożonego przez niego odwołania.

Do szczegółowego omówienia procedury sądów cechowych powrócimy jeszcze.

VI. Pieczęcie cechowe.

Związek Izb Rzemieślniczych R. P. opracował wzory pieczęci cechowych, pieczęci dla Okręgowych Związków Cechów oraz szyldy dla organizacji rzemieślniczych.

W rysunkach pieczęci zachowano treść tradycji cechowej.

VII. Dekrety o podatku dochodowym i obrotowym zostały zatwierdzone przez Radę Państwa i będą stosowane od 1 stycznia r. p. Z treści dekretu wynika, że podatek dochodowy będzie regulatorem dochodu społecznego i planowej kapitalizacji. Wolny od podatku dochodowego jest roczny dochód podatnika do zł 120.000. Od dochodu w wysokości 120—140.000 zł podatek wynosi 5 proc. i podnosi się ze wzrostem dochodu progresywnie, dochodząc do 50 proc. przy dochodach przekraczających sumę zł 5.400.000. Dla rzemiosła drobnego stosowana będzie ulga w wysokości 1/5 wymierzonego dochodu.

Przepisy o podatku obrotowym wprowadzają nieznaczną zwyżkę stawek dla sektora prywatnego za wyjątkiem przedsiębiorstw wydawniczych i budowlanych. Te zwyżki powinny się zmieścić w kalkulacji towarów i zmniejszyć koszty własne. O 10 proc. podniesiono stawki dla towarów luksusowych.

VIII. Granica podziału między rzemiosłem a przemysłem.

W związku z ogłoszoną przez Izbę Rzemieślniczą rejestracją samoistnych rzemieślników oraz wątpliwościami przy rozgraniczeniu przemysłu fabrycznego i rzemieślniczego, podajemy do wiadomości, że w zasadzie do rzemiosła zaliczają się:

1. przedsiębiorstwa, w których ilość zatrudnionych przy produkcji z pominięciem uczniów „terminatorów" oraz członków rodziny właściciela nie przekracza 15 pracowników,
2. przedsiębiorstwa, posiadające produkcje całkowicie zmechanizowane, których liczba zatrudnionych przy produkcji z pominięciem uczniów (terminatorów) oraz członków rodziny właściciela nie przekracza 10 pracowników.

Przedsiębiorstwa wytwórcze całkowicie z automatyzowane należy uznawać za przemysł fabryczny bez względu na liczbę zatrudnionych. Bez względu na liczbę zatrudnionych za przedsiębiorstwa typu rzemieślniczego uważa się:

a) fotografowanie i fototechnika,
b) fryzjerstwo wszystkich specjalności,
c) krawiectwo miarowe damskie: ciężkie i lekkie,
d) krawiectwo miarowe męskie: cywilne i mundurowe,
e) zegarmistrzostwo,
f) dziewiarstwo wykonywane wyłącznie ręcznie.

Liczba zatrudnionych i stopień zmechanizowania pracy nie są jednak jedynymi i wyłącznymi kryteriami przy ustaleniu, czy dane przedsiębiorstwo jest typu rzemieślniczego czy fabrycznego. Prócz nich, w postępowaniu wyjaśniającym, mającym na celu wydanie orzeczenia, czy dane przedsiębiorstwo uważać należy za rzemieślnicze czy fabryczne, bierze się pod uwagę także i okoliczności faktyczne jak: rozmiar przedsiębiorstwa, wysokość obrotu, stosunek wartości materiałów i surowców zużytych przy produkcji do kosztów robocizny, osobisty udział właściciela pracy przedsiębiorstwa, sposób wykonywania prac (w zależności, czy przeważają czynności rzemieślnicze, czy też fabryczne) itp.

(Rzemieślnik Śląski z dnia 10. XI. 1948 r. nr 15 (27)).

Kto jest „członkiem rodziny".

Dekret o najmie lokali (Dz. U. R. P. nr 36, poz. 259) przewiduje ulgi w sprawie czynszu mieszkalnego dla rzemieślników zatrudniających członka rodziny. Ważnym zatem jest dokładne sprecyzowanie pojęcia członka rodziny, albowiem wspomniane wyżej przepisy nie dają definicji, określającej kogo należy uważać za członka rodziny. W związku z tym Związek Izb Rzemieślniczych pismem z dnia 25. X. 48 r. Znak VI-2/97 wyjaśnia, że za członka rodziny w rozumieniu art. 4 ust. 1 lit. b. (50 proc. ulgi dla rzemieślników, którzy zatrudniają jednego członka rodziny i jednego pracownika najemnego) dekretu o najmie lokali uważa się współmałżonka, wstępnych, zstępnych oraz innych krewnych i powinowatych, żyjących z najemca we wspólnym gospodarstwie domowym, przy czym dzieci przysposobione (adoptowane) są zrównane ze „zstępnymi". Za członka rodziny w zrozumieniu pozostałych przepisów dekretu (art. 7 ust. 2 — członkowie rodziny, którzy nie mogą być uważani za sublokatorów) uważa się wyłącznie współmałżonka, wstępnych i zstępnych.

(Rzemieślnik Śląski z dnia 10. XI. 48 r. nr 15 (27)).

Ofiary rzemiosła na Wspólny Dom Zjednoczonych Partii Robotniczych.

W dniu 19 bm. p. Zygmunt Ejsmond, mistrz zegamistrzostwa wpłacił do Kasy Izby Rzemieślniczej w Olsztynie ofiarę na Wspólny Dom Zjednoczonych Partii Robotniczych, w wysokości zł 2.500 wzywając równocześnie do złożenia podobnej ofiary pp.: Józefa Szaudinisa, Józefa Olszewskiego, i Piotra Ostrowskiego, mistrzów zegarmistrzostwa i grawerstwa do złożenia podobnej ofiary i wezwania pozostałych rzemieślników do składania tych ofiar. Ofiary pieniężne należy wpłacać w kase Izby Rzemieślniczej w Olsztynie, podając nazwiska wzywanych ofiarodawców.

Nie ma wątpliwości, że rzemiosło zawsze ofiarnie nie poskąpi składek na tak doniosły cel, stwarzając historyczny fakt, że w liczbie cegiełek na budowę domu znajda się również cegiełki rzemiosła olsztyńskiego.

Kurs kroju damskiego zakończony

Zakład Doskonalenia Rzemiosła w Olsztynie zakończył w dniu 15 listopada br. kurs kroju modelowania w zakresie krawiectwa damskiego. W 120 godzinach wykładów przerobiono bardzo szeroki wachlarz modeli od najbardziej prostych do skomplikowanych. Kurs ukończyło 31 kobiet. Wykłady prowadziła p. Zofia Lemieszkowa.

Uwzględnienie norm przypieku pieczywa w postępowaniu podatkowym

Ministerstwo Skarbu stwierdziło, że urzędy skarbowe stosują w postępowaniu podatkowym niejednolite normy wypieku pieczywa. Wobec czego okólnik z dnia 2. 11. 1948 r. znak D. V. 15807/1/48 (Dz. Urz. Min. Skb. z 9. 11. 1948 r. nr 95, poz. 426) Ministerstwo zwróciło uwagę na obowiązujące przepisy prawne wydane przez resorty gospodarcze w sprawach standaryzacji wypieku pieczywa oraz przypieku pieczywa.

W okresie czasu od dnia 1 stycznia do dnia 1 października 1948 r. zagadnienie powyższe reguluje rozporządzenie Ministrów Aprowizacji oraz Przemysłu i Handlu z dnia 22 grudnia 1947 r., wydane w sprawie normalizacji wypieku pieczywa (Dz. U. R. P. z r. 1948, nr 5, poz. 34).

Przepisy §§ 3 i 4 powyższego rozporządzenia ustaliły zarówno w obrocie reglamentowym jak i wolnorynkowym następujące normy przypieku pieczywa, dostosowane do obowiązujących ówcześnie standartów wypieku, dokonywanego z mąki, zawierającej nie więcej niż 15% wilgotności:

1. Chleb żytni:
   a) wypiekanie na trzonie:
      z mąki o przemiale 97%
      w bochenkach 2 kg 43%
      w bochenkach 1 kg 41%
      z mąki o przemiale 90%
      w bochenkach 2 kg 40%
      w bochenkach 1 kg 38%
      z mąki o przemiale 80%
      w bochenkach 2 kg 38%
      w bochenkach 1 kg 36%
   b) wypiekany w formach:
      z mąki o przemiale 97%
      w bochenkach 2 kg 46%
      w bochenkach 1 kg 44%
      z mąki o przemiale 90%
      w bochenkach 2 kg 43%
      w bochenkach 1 kg 41%
      z mąki o przemiale 80%
      w bochenkach 2 kg 41%
      w bochenkach 1 kg 38%
2. Chleb pszenny:
   a) wypiekany na trzonie:
      z mąki o przemiale 97%
      w bochenkach 2 kg 37%
      w bochenkach 1 kg 35%
      z mąki o przemiale 80%
      w bochenkach 2 kg 34%
      w bochenkach 1 kg 32%
      z mąki o przemiale 70%
      w bochenkach 2 kg 32%
      w bochenkach 1 kg 30%
   b) wypiekany w formach:
      z mąki o przemiale 97%
      w bochenkach 2 kg 40%
      w bochenkach 1 kg 38%
      z mąki o przemiale 80%
      w bochenkach 2 kg 37%
      w bochenkach 1 kg 34%
      z mąki o przemiale 70%
      w bochenkach 2 kg 35%
      w bochenkach 1 kg 32%
3. Drobne pieczywo pszenne.

Normy przypieku drobnego pieczywa pszennego, które produkowano ówcześnie z mąki 70%, określiło Ministerstwo Przemysłu i Handlu (zarządzenie Departamentu Obrotu Artykułami Rolnymi nr AR-III-6-8/48 z dnia 11 czerwca 1948 r.) w sposób następujący:

a) pieczywo o wadze:
   50, 100 i 200 gr — przypiek 18—22%
b) pieczywo o wadze:
   300 i 400 gr — przypiek 22—24%

w zależności od jakości i wilgotności mąki oraz od użytych w produkcji dodatków.

Począwszy od dnia 1 października 1948 r., w miejsce cytowanego wyżej rozporządzenia z dnia 22 grudnia 1947 r., weszło w życie nowe rozporządzenie Ministrów Aprowizacji oraz Przemysłu i Handlu z dnia 28 września 1948 r., wydane w sprawie normalizacji wypieku pieczywa (Dz. U. R. P. nr 49, poz. 378).

Wprowadzając nowe, odmienne od wyżej omówionych standarty wypieku, ustaliło to rozporządzenie następujące normy przypieku, dotyczące (na razie) chleba żytniego i pszennego, wypiekanego w bochenkach 1-kilogramowych:

1. Chleb żytni:
   a) wypiekany na trzonie:
      z mąki 97% nie niżej 41%
      z mąki 82% nie niżej 37%
      z mąki 65% nie niżej 35%
   b) wypiekany w formach:
      z mąki 97% nie niżej 44%
      z mąki 82% nie niżej 39%
2. Chleb pszenny:
   a) wypiekany na trzonie:
      z mąki 97% nie niżej 36%
      z mąki 67 i 72% nie niżej 30%
   b) wypiekany w formach:
      z mąki 97% nie niżej 38%
      z mąki 67% i 72% nie niżej 32%

Podając powyższe normy do wiadomości władz skarbowych I i II instancji, Ministerstwo Skarbu poleciło je stosować w sposób właściwy w postępowaniu podatkowym.

Dla odpowiedniego ustalenia podstawy opodatkowania poszczególnych przedsiębiorstw, Ministerstwo Skarbu równocześnie nakazało, by akta wymiarowe podatników branży piekarskiej zawierały odpowiedni materiał gospodarczo-kalkulacyjny.

KOMUNIKAT
Okręgow. Zw. Cechów w Bydgoszczy

Na skutek informacji z Izby Rzemieślniczej zawiadamiamy cechy oraz wszystkich samoistnych rzemieślników, by chwilowo wstrzymywali się z zawieraniem wszystkich umów ubezpieczenia na życie do czasu wydania przez Izbę w tym przedmiocie odpowiedniej instrukcji, która ukaże się w grudniu br.

Instrukcja poda szczegóły dotyczące sposobu zarachowania dokonanych wypłat na Społeczny Fundusz Oszczędnościowy uiszczonych w Urzędach Skarbowych przy wpłacaniu podatków — na poczet należności z tytułu umów na życie.

Do czasu wydania te instrukcji winny cechy wstrzymać się z omawianiem i powzięciem uchwał w omawianej sprawie.

Aleksander Wojciechowski

Fragment z „Opowieści piekarza"

Wędrówka

XIII.

Nawet w starości żyjesz wspomnieniami wędrówki, — i to coś przeżył, — przeżywasz po raz nie wiedzieć który.

Czy ci trzeba jeszcze przypominać, ile czaru posiadało pasmo dróg okolicznych — gdy nas noc zastała wśród łąk, — pamiętasz?

Bolku! wszak byliśmy we dwoje.

Pierwszy stóg siana to nasz hotel.

Pamiętasz stary piekarzu tę chatynę na Podolu, pod lasem, co tonie w liściach drzew?

Tyś tam grasował w oborze, — wychlałeś babie garniec pysznego mleka...

Raniutko... zostaliśmy oczarowani konturami lasów, które czerniły się jak stoki płaskich gór...

Dziwiłeś się, kochany krypelku, dziwiłeś się mocno, gdy zaświtał poranek, gdyśmy jeszcze wylęgiwali w stogu.

Pamiętasz stara zakało, jak żeś się wystraszył, gdy z gąszczu szelma „cietrzew" wyfrunął?

Kolego bajgielku! jeszcze cię teraz widzę, jak wsłuchiwałeś się, kiedy ptactwo razem ze wschodzącym słońcem zakłócało ciszę a opodal na mokradłach w czarnym żakiecie brodził poważnie bocian.

I słuchałeś miły poeto-kierwiusiu, jak to bractwo ptasie, coraz śmielej, razem z promieniami słońca gwar wszczynało coraz głośniejszy.

Przyznasz przyjacielu, ty nieszczęsna zagarowana małpo, że poezji tej nie było końca...

A potem... wyłoniły się ze stogu dwie nasze postacie, zeszły do ruczaju — obmyć lica.

Rosa lśni, podnosi się echo pieśni razem z winią zieleni i traw.

A tyś piekarzu zmawiał ze mną „Ojcze nasz".

Potem przeżegnali się wędrowni... i poszli.

Zarośla ukryły brzegi ruczaju, a dalej łąka, pola, wierzby przydrożne i jaśniejące niebo.

Wchodzą do sioła rozłożonego wśród starych lip.

Pokrzepieni na duchu i ciele znów idą i znów podziwiają nieznane strony, piękniejsze od naszego szarego kąta, gdzie przepędzamy lwią część swego zapracowanego żywota.

Wrażenia i niezwykłe przygody, czar wolności i dowolności działają, bez obawy przed groźnym spojrzeniem srogiego mistrza.

Tu możemy być sobą — upoić się złocistym słońcem i uciec od wszelakich trosk.

A spójrz-no tam dalej...

Mur lasu, nieopodal nad nim błękit, a przed tobą łany, łany. A pośród radosnego śpiewu ptaków, przebija wyraźnie głos wróżki kukułki.

Zaś na pastwisku w cieniu osamotnionej gruszy, pasą się trzódki, — bydełko strzeżone przez pastuszków i piesków.

Tu ci znów pacholę na swej fujarce wygrywa tęskne trele, których słuchasz niby nowej nieznanej piosenki bez słów, a leszczyny, brzozy, wierzby i sosenki wtórują swym poszumem.

C. d. n.

Komisje Usprawnienia i Komisje Nadzoru

nad dystrybucją mąki i zaopatrzeniem w pieczywo

Zarządzenia Ministrów: Przemysłu i Handlu z dnia 30. 9. 1948 r. (Dz. Urz. Min. Prz. i H. nr 23, poz. 299 i poz. 300) powołują wymienione w tytule Komisje.

Wojewódzkie Komisje Usprawnienia Zaopatrzenia (przy wojewodach) **i Powiatowe Komisje Usprawnienia Zaopatrzenia** (przy starostwach i prezydentach miast wydzielonych) zostały powołane dla czuwania nad przebiegiem należytego zaopatrywania ludności w artykuły powszedniego użytku. W szczególności do ich zakresu działania należy ocena rynku pod kątem widzenia zaopatrzenia ludności w artykuły powszedniego użytku oraz sprawności aparatu dystrybucyjnego i przedkładanie właściwym władzom wzgl. instytucjom stosownych wniosków w tych sprawach.

W skład Komisji nie wchodzą przedstawiciele rzemiosła, przewodniczący Komisji winen jednak zaprosić do udziału w posiedzeniu Komisji z głosem doradczym przedstawicieli organizacji rzemieślniczych w przypadkach, gdy przedmiotem obrad Komisji będzie sprawa związana z zakresem działania danej instytucji. Przedstawiciele ci są zobowiązani na żądanie Komisji do udzielenia wyjaśnień oraz przeprowadzenia prac, związanych z oceną rynku w ramach zakresu działania reprezentowanej przez nich organizacji.

Posiedzenia Komisji odbywają się przynajmniej raz na miesiąc.

Zainteresowani otrzymują odpisy uchwał do wykonania.

Zwierzchni nadzór nad Komisjami sprawuje Biuro Cen Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

Centralna Komisja Nadzoru na dystrybucję mąki i zaopatrzeniem ludności w pieczywo (przy Ministrze Przemysłu i Handlu), **Wojewódzkie Komisje Nadzoru** (przy wojewodzie) **i Powiatowe Komisje Nadzoru** (przy starostach i prezydentach miast wydzielonych) zostały powołane na okres do dnia 1 stycznia 1949 roku.

Komisje te mają czuwać nad opracowaniem i wykonaniem planu dystrybucji mąki i zaopatrzenia ludności w pieczywo na miesiące listopad i grudzień 1948 r. Czuwają one m. i. nad terminowym zgłoszeniem zapotrzebowań przez piekarnie, nad posiadaniem odpowiedniego zapasu mąki przez piekarnie i dokonywaniem wypieku pieczywa. Do zadań powyższych Komisji należy również ustalenie wysokości zapasów mąki, które winny znajdować się w poszczególnych piekarniach oraz u hurtowych dystrybutorów.

Bursa rzemieślnicza

Zakład Doskonalenia Rzemiosła przystępuje do organizacji burs rzemieślniczych przy wszystkich Okręgach Cechowych. W akcji tej spodziewa się jak najszerszej pomocy ze strony organizacji rzemieślniczych. Czym są bursy rzemieślnicze nie trzeba tłumaczyć. Mają z nich korzystać nie tylko uczniowie praktykujący w warsztatach rzemieślniczych, ale i dzieci rzemieślników, uczęszczające do szkół różnego typu. Nieraz rzemieślnik zastanawia się, co ma zrobić ze swoimi dziećmi, gdy po ukończeniu szkoły powszechnej chciałyby się dalej kształcić, a w małym miasteczku nie ma odpowiedniej dla nich szkoły. Zdarza się więc, że albo przestają się uczyć, albo też muszą korzystać w innych miastach z drogich prywatnych stancji, nie zapewniających dostatecznej opieki wychowawczej. W istniejących bursach, jak np. bursach Towarzystwa Burs i Stypendiów najczęściej brak miejsca, gdyż uczącej się młodzieży jest obecnie bardzo dużo, a funduszów na organizację burs— bardzo mało.

Bursy rzemieślnicze przy Okręgach będą oparte na następujących zasadach:

1. Kierownikiem bursy będzie z urzędu kierownik miejscowego Oddziału Doskonalenia Rzemiosła opłacany przez Zakład.
2. Wszelkie inne koszty administracyjne, jak np. opał, światło, utrzymanie czystości pokrywa Okręg z funduszów własnych lub uzyskanych z opłat od uczniów mieszkających w bursie
3. Cały sprzęt dla burs, jak np. łóżka, koce, prześcieradła, sienniki przydziela bursom Zakład Doskonalenia Rzemiosła bezpłatnie.
4. Wychowankowie burs — dzieci niezamożnych rzemieślników będą mogły korzystać ze zniżek i stypendiów przyznawanych przez okręgi.
5. W okresie wstępnym będą utworzone bursy tylko dla chłopców.
6. Jeżeli wyżywienie w bursie narazie nie będzie możliwe do zorganizowania, młodzież będzie otrzymywała śniadania i kolacje na miejscu — obiady w istniejących jadłodajniach publicznych na podstawie umowy, zawartej pomiędzy kierownictwem bursy i właścicielem jadłodajni.
7. Do burs mogą być przyjmowani synowie rzemieślników bez względu na szkołę, do jakiej uczęszczają i synowie innych obywateli uczących się rzemiosła.

Zakład Doskonalenia Rzemiosła tam, gdzie natrafi przy wyszukaniu odpowiedniego lokalu na chętną i czynną pomoc Zarządu Okręgu, zorganizuje bursy jeszcze w miesiącu grudniu rb.

Zarządy Okręgów, które nie wykażą zrozumienia dla tej akcji, w ten sposób uniemożliwią utworzenie bursy w ciągu roku 1949, a to wskutek wyczerpania funduszów, przeznaczonych na ten cel przez Zakład. Kto rzeczywiście ceni pracę rzemieślniczą i pragnie pomóc własnym dzieciom i innym, które pragną uczyć się rzemiosła, poprze sprawę organizacji burs rzemieślniczych.

A. D.

Zjazd fryzjerów woj. pomorskiego

W niedzielę, dnia 14 bm. odbył się w Inowrocławiu doroczny zjazd delegatów. Przedmiotem obrad było m. in. sprawozdanie z działalności, wybory do władz związku oraz aktualne zagadnienia dotyczące zawodu fryzjerskiego.

Szczegółowe sprawozdanie umieścimy w następnym numerze.

Kącik piekarski

Ciekawostki kartoflane

IV

Purytanie nie jedli kartofli.

Oświadczyli oni, że nie chcą mieć z nimi nic do czynienia, ponieważ nie są wzmiankowane w biblii.

Oryginalny sposób poznawania charakteru.

Pewien dziennik w Kabylii dał następujące rady dla kandydatów do stanu małżeńskiego:

— Jeżeli panna, obierając kartofle, zostawia grube łupiny, — znaczy to, że rozrzutna.

— Jeżeli nie wybiera oczek końcem noża — jest leniuszek.

— Jeżeli opłukuje je tylko w jednej wodzie — jest brudna.

— Jeżeli do kartofli dodaje dużo tłuszczu — jest smakoszką.

— Jeżeli przypali — to znaczy, że jest nieuważną.

W każdym z tych wypadków nie należy się z nią żenić, bo wam uczyni życie nieszczęśliwym.

Ziemniaki i ryż.

Szósta część wszystkich ludzi na świecie wyróżnia w swym pożywieniu ziemniaki, a połowa wszystkich ludzi — ryż.

Obierki jako talizman.

„Daily Mail". —. Spotykałem londyńczyków, — opowiada prezes Towarzystwa Krajoznawczego Wright — którzy noszą przy sobie ususzone obierki z kartofli, jakoby posiadające moc odpędzania nieszczęść.

Japońskie kartofle.

Tak, jak i szereg innych roślin cebulkowatych, Japończycy używają lilii do celów kulinarnych i jej cebulka, obfitująca w krochmal spełnia w krainie wschodzącego słońca rolę naszych kartofli.

Stary szczep japoński Amosa żywi się prawie wyłącznie bardzo poetycznie, — potrawami z kwiatów, które wszędzie na „wschodzie" robią konkurencję jarzynom.

Albańczycy nie chcą kartofli.

Uprawa kartofli była dotychczas w Albanii rzeczą zupełnie nieznaną.

Obecnie urzędy albańskie wszelkimi siłami starają się skłonić wieśniaków do uprawy tego ważnego płodu ziemnego, — niestety jednak wszelkie ich wysiłki napotykają na opór ze strony całej niemal ludności.

Jest rzeczą godną uwagi, że w Albanii obserwować można teraz to samo zjawisko, które w Europie środkowej miało miejsce w 16 i 17 stuleciu, kiedy to ludność europejska po raz pierwszy zetknęła się z kartoflami i za żadne skarby świata zająć się nie chciała ich uprawą.

Albańczycy nie chcą kartofli ani uprawiać, ani jeść.

Chińskie ziemniaki.

W Chinach ceni się róże, nie tylko dla ich piękności i ich miłego zapachu, lecz również dla ich delikatnego smaku.

Chińczycy sporządzają z płatków białej róży smaczną sałatkę.

Również spożywają tam bulwy lilii, podobnie jak my ziemniaki z masłem.

Natomiast w Japonii niektóre odmiany chryzantem, przyrządzone z mlekiem i masłem należą do potraw szczególnie lubianych.

C. d. n.

Aleksander Wojciechowski.

Egzaminy mistrzowskie w Bydgoszczy

1. 7. 1948 r. — hafciarski:
Szłapka Joanna — Bydgoszcz.

3. 7. 1948 r. — krawiecki:
Bolesławska Regina — Włocławek,
Mieszkowska Jadwiga — Włocławek,
Popiołek Irena — Włocławek,
Jakubowska Koleta — Włocławek,
Perczak Stanisław — Włocławek.

3. 7. 1948 r. — ślusarze maszyn.:
Bojanowski Czesław — Brodnica,
Kryger Stanisław — Sieradz,
Mielcarski Stanisław — Toruń,
Malinowski Teodor — Toruń,
Retkowski Feliks — Jabłonowo,
Szczukowski Jan — Chełmża,
Wesołowski Jan — Wąbrzeźno.

3. 7. 1948 r. — kowalski:
Figurski Stanisław — Małe Leźno,
Skonieczny Leon — Grębocin.

5. 7. 1948 r. — krawiecki, męski:
Goldyszewicz Franciszek — Sępólno,
Holka Franciszek — Więcbork,
Kochański Cezary — Bydgoszcz,
Łaszkiewicz Antoni — Bydgoszcz,
Wojciechowski Aleks — Barcin.

12. 7. 1948 r. — ślusarze maszyn.:
Dobroć Wojciech — Bydgoszcz,
Dudek Leon — Bydgoszcz,
Kołecki Wacław — Bydgoszcz,
Kowalczyk Andrzej — Bydgoszcz,
Piński Władysław — Tuczno,
Wojciechowski Edmund — Kcynia.

15. 7. 1948 r. — zegarmistrzowski:
Zaparucha Tadeusz — Bydgoszcz.

15. 7. 1948 r. — piekarski:
Widerkiewicz Stefan — Bydgoszcz.

19. 7. 1948 r. — szewski:
Derkowski Alojzy — Wąbrzeźno,
Piątkowski Bernard — Brodnica.

24. 7. 1948 r. — kołodziejstwo:
Bednarek Józef — Ośniszewo,
Kowalski Mieczysław — Szubin,
Niewiadomski Franciszek — Wonorze,
Tomaszewski Tadeusz — Słup,
Tykałoński Alojzy — Komierowo.

24. 7. 1948 r. — malarski:
Lewański Zygmunt — Chełmno,
Worzyński Józef — Kikół.

29. 7. 1948 r. — elektro-instalatorski:
Nuta Roman — Inowrocław,
Formański Antoni — Grudziądz,
Flandrowski Stanisław — Łasin,
Galikowski Paweł — Grudziądz,
Kubiak Leonard — Inowrocław,
Lewandowski Edward — Gruczno,
Rosiński Edmund — Bydgoszcz,
Wanke Franciszek — Toruń,
Woelke Edward — Brodnica.

30. 7. 1948 r. — murarski:
Rygielski Henryk — Toruń,
Dworacki Antoni — Grudziądz,
Hoffmann Zygfryd — Inowrocław,
Lipiński Jan — Toruń,
Mańkowski Stanisław — Inowrocław,
Nowakowski Jan — Toruń,
Przybylski Konrad — Nowemiasto.

31. 7. 1948 r. — stolarski:
Suchomski Maksymilian — Bydgoszcz,
Drożniakiewicz Józef — Bydgoszcz,
Gałczyński Alojzy — Mamlicz,
Hałas Roman — Bydgoszcz,
Pałczyński Franciszek — Koronowo,
Świątek Zygmunt — Bydgoszcz,
Suchomski Feliks — Świecie,
Szulc Karol — Łochowo.

Zagubione dokumenty

Unieważniam zagubione świadectwo egzaminu czeladniczego w rzemiośle murarskim, złożonego w dniu 7. 7. 1916 r. w Toruniu, na nazwisko Komandowski Ignacy, urodzony dnia 18. 8. 1891 r. w Chełmży.

* * *

Unieważniam zagubione świadectwo egzaminu czeladniczego w rzemiośle szewskim, złożonego w dniu 18. 10. 1938 r. w Bydgoszczy na nazwisko Bielasz Edward, urodzony dnia 25. 3. 1919 r. w Dortmundzie (Niemcy).

Zezwala się na przedruk artykułów z podaniem źródła.
„Rzemieślnik Pomorski" — redaguje kolegium. Wydawca: Związek Cechów w Bydgoszczy, ul. Jagiellońska 10
Redakcja i Administracja: Bydgoszcz, Jagiellońska 10, tel. 24-63. Administracja przyjmuje interesantów codz. od godz. 10 do 13.
Redakcja czynna codziennie (oprócz soboty) od godz 10 do 12-tej. Konto czekowe PKO Bydgoszcz VI-340
Abonament: miesięcznie — 50 zł, kwartalnie — 150 zł. Ceny ogłoszeń: 15 zł za 1 mm 1-szpaltowy.
Drukarnia Spółdz. Wyd. „Zryw" z o. o., Bydgoszcz 6213 — E 4815911